

« زن و مطالعات خانواده»

سال دهم - شماره سی و هفتم - پاییز ۱۳۹۶

ص ص: ۱۶۲-۱۳۵

تاریخ دریافت: ۹۶/۳/۲۴

تاریخ پذیرش: ۹۶/۵/۴

مطالعه رابطه بین سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران مرد و زن دوره دوم متوسطه شهر بناب در سال ۱۳۹۵

ابوالحسن عمرانی^۱

دکتر رضا یعقوبی^۲

چکیده

هدف تحقیق حاضر تعیین رابطه سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب در سال ۱۳۹۵ می باشد. برای این منظور جهت سنجش سرمایه فرهنگی مدل سرمایه فرهنگی پیربوردیو شامل سه بُعد: سرمایه فرهنگی درونی شده (فردی)، عینی و نهادینه شده و برای سنجش ادراک منزلت اجتماعی دبیران مدل سه بُعدی: شامل ابعاد احترام و نفوذ، درآمد و ارزش و اهمیت، تعریف و در این مورد یک فرضیه اصلی و سه فرضیه فرعی تنظیم گردیده است. جامعه آماری شامل دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب به تعداد ۲۵۷ نفر است که حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۱۵۴ نفر برآورد و با استفاده از نمونه گیری تصادفی سیستماتیک نمونه ها انتخاب گردید. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسش نامه بوده است. برای تجزیه و تحلیل داده ها نرم افزار SPSS به کار رفت. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی نشان می دهد که بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با ادراک منزلت اجتماعی آنان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین آزمون فرضیات فرعی نشان می دهد رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب و ابعاد تجسم یافته و نهادی با ادراک منزلت اجتماعی آنان برقرار است.

واژه های کلیدی: سرمایه فرهنگی، منزلت اجتماعی، سرمایه فرهنگی درونی شده (فردی)، عینی، نهادی

omrany.hasan@yahoo.com

۱. کارشناسی ارشد، گروه جامعه شناسی، واحد تبریز، ایران

۲. استادیار گروه علوم تربیتی، واحد میاندوآب، دانشگاه آزاد اسلامی، میاندوآب، ایران (نویسنده مسؤول)
reza.yagoobi1356@iaum.93.ir

مقدمه

تعلیم و تربیت انسان از بدو پیدایش مورد توجه بوده اما اهمیت آن در قرون اخیر به طور فزاینده‌ای آشکار شده است. در حال حاضر آموزش و پرورش کلید توسعه جوامع محسوب می‌شود و موفقیت و سعادت ملت‌ها به کیفیت تعلیم و تربیت آن‌ها بستگی دارد. بدون تردید آینده هر کشوری را می‌توان از وضع کنونی آموزش و پرورش آن دریافت (غلامی، ۱۳۷۹). اهمیت تعلیم و تربیت به عوامل آن قابل تعمیم است و در میان عوامل تعلیم و تربیت، معلم مهم‌ترین عامل تلقی می‌شود (دهقان، ۱۳۷۶). اگر بخواهیم به یک جامعه متعادل و انسانی برسیم، باید معلم را مورد توجه قرار دهیم (خاتمی، ۱۳۷۶). تعلیم و تربیت مردان و زنان توانمند آینده (کودکان و نوجوانان فعلی) به معلمانی با انگیزه و کارآمد نیاز دارد. یکی از مؤلفه‌های ایجاد انگیزه داشتن منزلت اجتماعی برای این قشر فرهنگی می‌باشد. معلمی که از منزلت اجتماعی والایی برخوردار باشد، می‌تواند الگویی مطلوب برای دانش‌آموزان باشد. بر اساس مطالعات انجام شده، در کشورهایی که از نظر آموزش و پرورش پیشرفته‌اند، معلمان از منزلت بالایی برخوردارند، شمار داوطلبان این حرفه از بسیاری مشاغل دیگر بیش‌تر است. ژاپنی‌ها اعتقاد دارند که شایستگی نظام آموزشی به اندازه شایستگی معلمان آن است (امین و رزلی، ۱۳۷۹)؛ بنابراین آگاهی از میزان منزلت معلمان می‌تواند برای مسؤولان، برنامه‌ریزان، دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت هدایت‌گر باشد. سرمایه فرهنگی مجموعه‌ای از روابط، معلومات، اطلاعات و امتیازات است که فرد برای حفظ کردن یا به دست آوردن یک موقعیت اجتماعی از آن استفاده می‌کند و یکی از مفاهیمی است که با منزلت اجتماعی در تعامل و تعادل می‌باشد. به گونه‌ای که بدون تکیه بر سرمایه فرهنگی نمی‌توان برای ارتقا و توسعه منزلت اجتماعی قشر فرهنگی جامعه اقدام کرد. اینها مبین توجه و سرمایه‌گذاری در منابع جاری است تا مقوله سرمایه فرهنگی برجسته شود. بورديو سرمایه فرهنگی را شناخت و ادراک فرهنگ و هنرهای متعالی، داشتن ذائقه خوب و شیوه‌های عمل متناسب می‌داند (فاضلی، ۱۳۸۶، ۴۷).

از دیدگاه هایس در سال ۲۰۰۰ اصطلاح سرمایه فرهنگی عبارت است از بازنمایی جمع نیروهای غیراقتصادی مثل زمینه خانوادگی، طبقه اجتماعی، سرمایه‌گذاری‌های گوناگون و تعهدات نسبت به تعلیم و تربیت منابع مختلف و مانند آنها که بر موفقیت آکادمیک (علمی و تحصیلی) تأثیر می‌گذارد (ابراهیمی لویه ۱۳۸۰: ۱۰۸). سرمایه فرهنگی از دیدگاه دیماجو عبارت است از داشتن ذائقه‌های دارای پرستیژ و توانایی درک و شناخت اشیا یا سبک‌های هنری که دارندگان اقتدار فرهنگی به آنها اهمیت می‌دهند (فاضلی ۱۳۸۶: ۴۹). به طور خلاصه می‌توان گفت داشتن سرمایه فرهنگی کارکردهای مختلفی دارد. اولاً کسب مشروعیت از طریق سایر سرمایه‌ها منوط به تبدیل شدن آن‌ها به سرمایه فرهنگی است. یعنی کسی که به واسطه سرمایه فرهنگی منزلت دارد می‌تواند روایت و برداشت خود را از دنیای اجتماعی بر دیگران تحمیل کند. ثانیاً داشتن

سرمایه فرهنگی بدان معنی است که فرد می‌تواند خود را از الزامات زندگی روزمره جدا کند و نوعی گزینش دلخواه در عرصه فرهنگ انجام دهد. نهایتاً باید به این نکته اشاره کرد که سرمایه فرهنگی برخاسته از منشأ گوناگون است که عبارتند از: پرورش خانوادگی و اجتماعی (طبقاتی) آموزش‌های رسمی و مهارت‌های کسب شده از طریق آن. سرمایه فرهنگی علت و معلول بروز بسیاری از نابرابری‌های اجتماعی اقتصادی سیاسی و فرهنگی است. از آنجایی که خانواده، آموزش و پرورش و دانشگاه از حوزه‌های مؤثر در نقش‌گیری سرمایه فرهنگی مطرح شده‌اند و معلمان و دبیران هم به عنوان دارندگان اصلی سرمایه فرهنگی در نظام آموزش و پرورش ایران به حساب می‌آیند. نتایج تحقیقات در ایران (کاظمی‌پور، ۱۳۷۴) و (قاسمی‌نژاد، اسماعیل، ۱۳۸۳) و (افلاکی فرد، ۱۳۸۰) نشان می‌دهد جامعه ایرانی اعتبار بالایی برای حرفه معلمی قائل نیست و حمایت‌های ناکافی از معلمان موجب شده است که از دهه ۶۰ شمسی به بعد منزلت اجتماعی سایر مشاغل بیشتر از این حرفه باشد. با مطالعه برخی منابع و نوشته‌ها و همچنین شواهد موجود در می‌یابیم که معلمان احترام و منزلت شایسته خود را نزد دانش‌آموزان، اولیا، صاحبان مشاغل مختلف و عامه مردم تا حدودی از دست داده‌اند: به طوری که نگاه ترخم‌آمیز به معلمان به صورت امری طبیعی در آمده است. در حال حاضر، عده‌ای از معلمان نه تنها به شغل خود افتخار نمی‌کنند، بلکه معلم بودن به آن‌ها احساس سرشکستگی می‌دهد. همچنین، این نگرش در جامعه ایجاد شده است که اغلب افرادی که به حرفه معلمی روی می‌آورند، در تصدی مشاغل دیگر توفیقی نیافته یا سرمایه‌ای برای فعالیت‌های اقتصادی و تجاری نداشته‌اند. در چنین شرایطی، منفی بودن نگرش نسل جوان به شغل معلمی چندان تعجب‌آور نیست.

توجه به سرمایه فرهنگی در آموزش و پرورش برای تأمین انگیزه لازم و احساس منزلت اجتماعی معلمان امری ضروری به نظر می‌رسد در حال حاضر، آموزش و پرورش از میزان سرمایه فرهنگی پرسنل خود اطلاعی ندارد؟ نمی‌داند هریک از عوامل (مصرف کالاهای فرهنگی - علاقه‌مندی به هنر و تئاتر و موسیقی، آشنایی با زبان‌های خارجی، مطالعه مجلات و کتاب‌های غیر درسی) چه سهمی در ادراک منزلت اجتماعی معلمان ایفا می‌کند؟ مطلع نیست آیا سطح تحصیلات نقشی در ادراک منزلت اجتماعی آنان دارد یا نه؟ به تملک کالاهای فرهنگی علاقه نشان می‌دهند یا نه؟ عدم توجه یا کم‌توجهی به موضوع سرمایه فرهنگی معلمان در آموزش و پرورش می‌تواند موجب تشدید کاهش منزلت اجتماعی آنان گردد. کاهش منزلت اجتماعی به معنای از دست رفتن نیروی انسانی با انگیزه خواهد بود و در بلندمدت آموزش و پرورش با خلأ نیروی انسانی دلسوز مواجه خواهد شد. آن‌چه مسلم است کارمند ناراضی و بی‌انگیزه، بهره‌ور نخواهد بود و در مدت حضور خود در محل کارش، نه تنها نفعی به حال سازمان نخواهد داشت بلکه موجب ناراضی‌دانی دانش‌آموزان و والدین آنان، کاهش افت تحصیلی، تبدیل شدن به دغدغه‌ای برای مدیران بالادستی خواهد شد. فرایند کاهش منزلت اجتماعی حرفه معلمی در ایران نتایج زیان‌باری در پی داشته است. که گرایش نداشتن جوانان مستعد به این

حرفه (افلاکی فرد: ۱۳۸۰) احساس سرخوردگی و اضطراب شغلی (آگیلار وفایی، ۱۳۷۹) کاهش انگیزش شغلی (کلدی وعسگری، ۱۳۸۲) بروز نارضایتی در میان معلمان به صورت اعتصاب و راهپیمایی، کاهش تأثیر نقش الگویی معلمان برای دانش‌آموزان و در نهایت ناکارآمدی نهاد تعلیم و تربیت برای پرورش نسل آینده (معید فر وذهانی، ۱۳۸۴)، از جمله این پیامدها به شمار می‌آیند. برای کاهش و حذف چنین پیامدهایی باید منزلت اجتماعی حرفه معلمی متناسب با نقش‌ها و کارکردهای آن تغییر کند. با توجه به نظریات جامعه‌شناسان و تحقیقات انجام گرفته که بیشتر عوامل مادی را در منزلت و پایگاه اجتماعی افراد دخیل می‌دانند. این تحقیق بر آن است تا رابطه سرمایه فرهنگی را با منزلت اجتماعی بررسی کند. پژوهش حاضر با توجه به دیدگاه بوردیو و تقسیم‌بندی وی از سرمایه فرهنگی، درصدد پاسخگویی به سؤال زیر می‌باشد:

آیا بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با ادراک منزلت اجتماعی آنان رابطه وجود دارد؟

اهداف

هدف کلی

تعیین رابطه سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

اهداف اختصاصی

- تعیین رابطه بُعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب
- تعیین رابطه بُعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب
- تعیین رابطه بُعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

فرضیه اصلی

بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با ادراک منزلت اجتماعی آنان رابطه وجود دارد.

فرضیه‌ها

۱. بین بُعد تجسم‌یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.
۲. بین بُعد عینیت‌یافته سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.
۳. بین بُعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.

تعریف مفهومی متغیرها

سرمایه فرهنگی

سرمایه فرهنگی از دیدگاه بورديو شامل گرایش‌ها و عادت‌های پابرجای زندگی و همچنین صلاحیت‌های تحصیلی و فرهیختگی می‌داند و معتقد است سرمایه فرهنگی به سه مقوله قابل تفکیک است. الف: سرمایه فرهنگی درونی شده (فردی) که بیانگر چیزهایی است که افراد می‌دانند و می‌توانند انجام دهند؛ ب: سرمایه فرهنگی عینی از جمله کالاهای فرهنگی و اشیای مادی از قبیل کتاب و آثار هنری؛ ج: سرمایه فرهنگی نهادینه شده از جمله صلاحیت‌های تحصیلی که در قالب مدارک و درجه‌های تحصیلی نمود عینی پیدا می‌کند و به دارنده آن‌ها هم از نظر قانونی و هم از نظر عرفی ارزش اجتماعی و تعریف شده می‌دهند (تاجبخش، ۱۳۸۵، ۱۳۶).

منزلت اجتماعی

نوعی ارزیابی است که بر پایه معیارهای ارزش اجتماعی معتبر در جامعه از پایگاه اجتماعی یک شخص در ذهن دیگران به عمل می‌آید و نشان می‌دهد که پایگاه شخص نسبت به اشخاص دیگر در فضای اجتماعی کجاست (رفیع‌پور، ۱۳۷۸، ۴۱۲). منزلت اجتماعی دارای ابعاد و شاخص‌هایی مانند احترام و نفوذ، درآمد و ثروت و ارزش و اهمیت می‌باشد (بیرو، ۱۳۷۴، ۸).

تعریف عملیاتی متغیرها

سرمایه فرهنگی

سرمایه فرهنگی از منظر بورديو از یک سو به معلومات کسب شده بر می‌گردد. مانند با فرهنگ بودن، فعالیت در حوزه خاصی از دانش و غیره. از سوی دیگر در حالتی عینیت یافته تبلور می‌یابد مانند اموال

فرهنگی از قبیل تابلوها، کلکسیون‌های مختلف، اجناس عتیقه و غیره. همچنین در اشکال نهادینه شده مانند مدارک تحصیلی و موقعیت‌های شغلی همچون معلمی، پزشکی و غیره (اسمیت، ۱۳۸۰: ۳۳۴).

بوردیو سرمایه فرهنگی را به سه دسته تقسیم می‌کند:

تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی)

عینی

نهادی

تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی)

در تحقیق حاضر مؤلفه‌های بُعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی عبارتند از:

- مهارت ذهنی

- مهارت در بیان مطالب درسی

مهارت ذهنی

در تحقیق حاضر شاخص‌های مؤلفه مهارت ذهنی عبارتند از:

- برخوردار بودن از مهارت متنوع و چندگانه در انتقال مفاهیم

- توانایی پاسخ‌گویی فی‌البداهه به سؤالات دانش‌آموزان

- طراحی و تنظیم کردن طرح درس متناسب با نیاز دانش‌آموزان

مهارت در بیان مطالب درسی

در تحقیق حاضر شاخص‌های مؤلفه مهارت در بیان مطالب درسی عبارتند از:

- آسان و راحت ارائه کردن مطالب درسی

- بیان کردن مطالب جدید بدون مشکل

- فهماندن مطالب درسی به دانش‌آموزان

عینی

در تحقیق حاضر مؤلفه‌های بُعد عینی سرمایه فرهنگی عبارتند از:

- مصرف کالاهای فرهنگی

- تملک کالاهای فرهنگی

- علاقه‌مندی به هنر

مصرف کالاهای فرهنگی

در تحقیق حاضر شاخص‌های مؤلفه مصرف کالاهای فرهنگی عبارتند از:

- مطالعه متعدد کتاب‌های غیر درسی
- مطالعه مجلات و روزنامه‌ها و استفاده از آنها در تدریس
- علاقه‌مند بودن به فیلم‌های هنری و تماشای آنها
- بازدید از موزه یا نمایشگاه‌های هنری

تملک کالاهای فرهنگی

در تحقیق حاضر شاخص‌های مؤلفه تملک کالاهای فرهنگی عبارتند از:

- داشتن کتاب‌های غیردرسی متعدد در خانه
- داشتن آثار هنری متعدد از قبیل نقاشی و مجسمه در منزل

علاقه‌مندی به هنر

در تحقیق حاضر شاخص‌های مؤلفه علاقه‌مندی به هنر عبارتند از:

- علاقه به تماشای تئاتر
- علاقه به موسیقی و شرکت در دوره‌های مختلف آموزش موسیقی
- علاقه به نویسندگی و شاعری و داشتن آثار متعدد
- علاقه به نقاشی و خطاطی و داشتن آثار فراوان و زیبای هنری

نهادی

در تحقیق حاضر مؤلفه بُعد نهادی سرمایه فرهنگی عبارت است از:

مدرک تحصیلی

در تحقیق حاضر شاخص‌های مؤلفه مدرک تحصیلی عبارتند از:

- مدرک تحصیلی شخصی
- مدرک تحصیلی پدر
- مدرک تحصیلی مادر
- مدرک تحصیلی زبان‌های خارجی
- نوع مدرک تحصیلی
- رشته مورد تدریس

منزلت اجتماعی

در تحقیق حاضر ابعاد منزلت اجتماعی بر اساس مدل عبارتند از:

- احترام و نفوذ
- در آمد و ثروت
- ارزش و اهمیت

احترام و نفوذ

در تحقیق حاضر شاخص‌های بُعد مدرک تحصیلی منزلت اجتماعی عبارتند از:

- بیشتر بودن احترام و محبوبیت معلمان در بین مردم از دارندگان مشاغل دیگر
- در نظر گرفتن معلمان به عنوان الگو توسط دانش‌آموزان و جوانان
- علاقه‌مند بودن به شغل معلمی
- برخوردار بودن معلمان از زندگی افتخارآمیز

در آمد و ثروت

در تحقیق حاضر شاخص‌های بُعد در آمد و ثروت منزلت اجتماعی عبارتند از:

- بالاتر بودن موقعیت اجتماعی معلمان نسبت به دارندگان مشاغل دیگر
- بیشتر بودن حقوق و مزایای معلمان از کارکنان همتای آنان در سایر سازمان‌ها و مؤسسات دولتی

- کافی بودن حقوق و مزایای دریافتی برای تأمین هزینه‌های ضروری زندگی

ارزش و اهمیت

در تحقیق حاضر شاخص‌های بُعد ارزش و اهمیت منزلت اجتماعی دبیران عبارتند از:

- انتخاب کردن شغل معلمی با اختیار و همراه با تمایل درونی خود
- تلقی شدن معلمی به عنوان یکی از مشاغل مهم و با ارزش در جامعه
- مناسب دانستن شغل معلمی برای فرزندان خود
- راضی‌کننده بودن شغل معلمی برای یک فرد

پیشینه تجربی

تحلیل و بررسی رابطه ابعاد سرمایه فرهنگی و هویت ملی جوانان (نمونه مورد مطالعه: جوانان ۸۱ تا ۹۲ سال شهر کرمانشاه توسط حیدر خانی و همکارانش در سال ۱۳۹۵ انجام شده است. روش این تحقیق پیمایشی، در

جامعه آماری جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهر کرمانشاه با نمونه آماری ۳۳۰ نفر با استفاده از پرسش‌نامه و از طریق آزمون آلفای کرونباخ بود. یافته‌های تحقیق حاکی از آن بود که رابطه مثبت، مستقیم و معنادار بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش وجود دارد. بدین صورت که هر چه میزان سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته، سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته، سرمایه فرهنگی نهادینه‌شده و میزان کل سرمایه فرهنگی در بین جوانان بیشتر باشد، گرایش به هویت ملی بیشتر می‌شود.

بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان سرمایه اجتماعی و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد میاندوآب عنوان تحقیقی است که توسط یعقوبی در سال ۱۳۹۴ با جامعه آماری دانشجویان دانشگاه آزاد واحد میاندوآب به تعداد ۱۵۲۰ نفر انجام شده است. روش تحقیق پیمایشی بوده و ۲۷۹ نفر با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب و ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه بوده است. یافته‌های تحقیق نشان داد که رابطه معناداری بین درآمد، اعتماد اجتماعی و تعلق به شبکه‌های اجتماعی با سرمایه اجتماعی و فرهنگی وجود دارد. همچنین رابطه معناداری بین سطح تحصیلات و سرمایه اجتماعی و فرهنگی وجود دارد.

بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر منزلت اجتماعی معلمان عنوان تحقیقی است که توسط ادهم و شفیع‌زاده در سال ۱۳۹۳ انجام شده است. روش تحقیق توصیفی-پیمایشی در جامعه آماری معلمان مدارس مقطع ابتدایی و متوسطه شهر تهران با نمونه آماری ۳۸۴ نفر که با استفاده از پرسش‌نامه محقق‌ساخته و از طریق تی‌تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن بود. نتایج آن نشان داد که مهمترین عوامل تأثیرگذار بر منزلت اجتماعی معلمان شامل اصلاح نگرش جامعه به مصرف‌کننده بودن آموزش و پرورش، ارج نهادن به ارزش‌های حرفه معلمی در جامعه و قدردانی مادی و معنوی از معلمان، فراهم کردن زمینه مشارکت معلمان در فعالیتهای اجتماعی- فرهنگی جامعه و اولویت دادن به تعلیم و تربیت در کنار موضوعات مهم و کلان کشوری بوده است.

در سال ۲۰۰۱ تحقیقی با عنوان بررسی پایگاه حرفه‌ای و احساس اجتماعی معلمان در آموزش و پرورش ابتدایی و راهنمایی استرالیا توسط ورنون انجام شده است. هدف عمده در این تحقیق، بررسی تصورات حرفه‌ای معلمان مقاطع ابتدایی و راهنمایی استرالیا از حرفه خودشان نسبت به سایر مشاغل است. این پژوهش یک جستجوی شخصیتی است، به بررسی مشکلات و انتظارات شغلی معلمان می‌پردازد و سهم آموزش و پرورش را در هدایت افراد به سوی مشاغل مناسب ارزیابی می‌کند. روش‌های مختلف به کار برده شده که از طریق آن معلمان و دیگر افراد سهیم در امر آموزش در باره مشکلات روحی خود در حرفه معلمی گزارش داده‌اند، ارتباط بین گزارش‌ها و مشاهدات از یک سو و مفاهیم شغلی معلمان از سوی دیگر موضوع مورد بررسی تحقیق بوده، به عقاید عامه توسط این تحقیقات پاسخ داده شده است.

در تحقیق دیگری در سال ۲۰۰۲ با عنوان پایگاه اجتماعی معلمان در تایوان، توسط لی انجام شده که محقق به بررسی پایگاه اجتماعی معلمان در کشور تایوان و مقایسه پایگاه اجتماعی معلمان تایوان و فعالیت کاری با دیگر معلمان در سطح بین‌المللی پرداخته و به این نتیجه دست یافته است که در سطح بین‌المللی، معلمی در مقایسه با سایر مشاغل، پایگاه پایینی دارد و این مسأله به مخالفت با نظام، افزایش نیروی کار یا کاهش کیفیت توانایی آموزشی معلمان منجر گردیده و یک ناهمخوانی را در پایگاه اجتماعی به وجود آورده است. اما در تایوان، توانایی آموزشی معلمان به طور عمده در سطح بالایی قرار دارد.

در سال ۲۰۰۳ تحقیقی با عنوان جایگاه معلمان در آلمان و ایرلند توسط پرتیچارد انجام شده که محقق دیدگاه معلمان را در کشورهای اروپایی که درجات صنعتی متفاوتی دارند (جمهوری آلمان و ایرلند) نسبت به نقش و وضعیت اجتماعی‌شان بررسی نموده است. و به نتایج زیر دست یافته است: معلمان ایرلندی نسبت به معلمان آلمانی دریافت بهتری از وضعیت خود در جامعه دارند و از سوی دیگر معلمان ایرلندی نسبت به معلمان آلمانی به وضعیت حرفه‌ای اهمیت کمتری می‌دهند و سرانجام معلمان ایرلندی اعتماد به نفس بیشتری از معلمان آلمانی در آموزش به عنوان تعالی وضعیت اجتماعی خود دارند. خلاصه چنین به نظر می‌رسد که معلمان در جمهوری فدرال آلمان در مقایسه با همکاران خود در کشورهای کمتر صنعتی، توهّمات خود را درباره حرفه خودشان و نیز درباره نحوه بهبود کارایی و پرستیژ زمینه حرفه خود از دست داده‌اند.

ابزار و روش

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از حیث روش، توصیفی پیمایشی است. بنابراین در این تحقیق به صورت کاربردی، تأثیر سرمایه فرهنگی بر منزلت اجتماعی مشخص شده، سپس پرسش‌نامه آماده شده در اختیار دبیران قرار گرفت و بعد از بررسی آنها اطلاعات جمع‌آوری، طبقه بندی و تلخیص گردید.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق را کلیه دبیران متوسطه دوره دوم شاغل در مدارس شهر بناب در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ تشکیل می‌دهند. پس از استعلام از مدیریت آموزش و پرورش شهر بناب مشخص گردید که تعداد ۲۵۷ نفر دبیر به صورت رسمی در مدارس متوسطه دوره دوم این شهر مشغول به تدریس می‌باشند که از این تعداد ۱۴۲ نفر زن و ۱۱۵ نفر مرد بوده اند. روش نمونه‌گیری از طریق نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک و با استفاده از فرمول کوکران ۱۵۴ نفر به صورت نمونه انتخاب شدند.

اعتبار و پایایی ابزار

در این تحقیق به منظور تعیین اعتبار، از اعتبار صوری یا نمادی استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای پرسش‌نامه به ترتیب ۰/۸۳۵ و ۰/۸۷۵ به دست آمد.

یافته‌ها

۸۶ نفر از پاسخگویان (۵۵/۸ درصد نمونه آماری) را مرد ۶۸ نفر از پاسخگویان (۴۴/۲ درصد نمونه آماری) را زن تشکیل داده است. بر اساس یافته‌ها، ۱۸ نفر از پاسخگویان (۱۱/۷ درصد نمونه آماری) را مجرد، ۱۳۶ نفر از پاسخگویان (۸۸/۳ درصد نمونه آماری) را متأهل تشکیل داده است. ۲۲ نفر از پاسخگویان (۱۴/۳ درصد نمونه آماری) بین ۲۵ تا ۳۵ سال، ۸۸ نفر از پاسخگویان (۵۷/۱ درصد نمونه آماری)، بین ۳۶ تا ۴۵ سال، ۴۴ نفر از پاسخگویان (۲۸/۶ درصد نمونه آماری)، بین ۴۶ تا ۵۵ سال تشکیل می‌دهند. ۴ نفر از پاسخگویان (۲/۶ درصد نمونه آماری) را فوق دیپلم، ۱۱۲ نفر از پاسخگویان (۷۲/۷ درصد نمونه آماری) لیسانس، ۳۸ نفر از پاسخگویان (۲۴/۷ درصد نمونه آماری) فوق لیسانس و بالاتر تشکیل داده است. ۴ نفر از پاسخگویان (۲/۶ درصد نمونه آماری) کمتر از ۵ سال و ۸ نفر از پاسخگویان (۵/۲ درصد نمونه آماری) بین ۵ تا ۱۰ سال، ۲۶ نفر از پاسخگویان (۱۶/۹ درصد نمونه آماری)، بین ۱۱ تا ۱۵، ۳۴ نفر از پاسخگویان (۲۲/۱ درصد نمونه آماری) بین ۱۶ تا ۲۰ سال و ۵۸ نفر از پاسخگویان (۳۷/۷ درصد نمونه آماری)، بین ۲۱ تا ۲۵ سال و ۲۴ نفر از پاسخگویان (۱۵/۶ درصد نمونه آماری)، بالاتر از ۲۵ سال تشکیل داده است. ۱۲۸ نفر از پاسخگویان (۸۳/۱ درصد نمونه آماری) مالکیت، ۲ نفر از پاسخگویان (۱/۳ درصد نمونه آماری) رهنی، ۱۲ نفر از پاسخگویان (۷/۸ درصد نمونه آماری)، اجاری، ۱۲ نفر از پاسخگویان (۷/۸ درصد نمونه آماری)، سایر، از لحاظ وضعیت منزل می‌باشند. ۱۰۶ نفر از پاسخگویان (۶۸/۸ درصد نمونه آماری) دارای وسیله نقلیه و ۴۸ نفر از پاسخگویان (۳۱/۲ درصد نمونه آماری) وسیله نقلیه ندارند. ۱۸ نفر از پاسخگویان (۱۱/۷ درصد نمونه آماری) دارای شغل دوم و ۱۳۶ نفر از پاسخگویان (۸۸/۳ درصد نمونه آماری) فاقد شغل دوم می‌باشند. ۱۲ نفر از پاسخگویان (۶۶/۷ درصد معلمان دارای شغل دوم) میزان درآمد (شغل دوم) بیش از حقوق معلمان و ۶ نفر از پاسخگویان (۳۳/۳ درصد معلمان دارای شغل دوم) میزان درآمد (شغل دوم) کمتر از حقوق معلمان دارند.

-توصیف آماری متغیرهای سرمایه فرهنگی و منزلت اجتماعی در دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

جدول ۱: آماره های توصیفی مربوط به متغیرهای سرمایه فرهنگی و منزلت اجتماعی

	سرمایه فرهنگی	منزلت اجتماعی	بعد تجسم یافته	بعد عقیدت یافته	بعد نهادی
تعداد	۱۵۴	۱۵۴	۱۵۴	۱۵۴	۱۵۴
میانگین	۳/۰۶۲	۲/۸۱۳	۳/۷۷۰	۳/۲۲۶	۲/۰۸۰
میانه	۳/۰۹۰	۲/۷۷۲	۳/۸۳۳	۳/۴۰	۲/۰۰
مد	۳/۳۶	۳/۳۶	۳/۶۷	۳/۴۰	۲/۰۰
انحراف معیار	۰/۵۱۹	۰/۸۹۸	۰/۵۳۶	۰/۸۷۲	۰/۳۹۳
واریانس	۰/۲۷۰	۰/۸۰۸	۰/۲۸۸	۰/۷۶۱	۰/۱۵۵
رتبه	۲/۲۷	۳/۷۳	۲/۳۳	۳/۷۰	۲/۰۰
حداقل	۲/۰۵	۱/۰۰	۲/۶۷	۱/۳۰	۱/۳۳
حداکثر	۴/۳۲	۴/۷۳	۵/۰۰	۵/۰۰	۳/۳۳

متغیر سرمایه فرهنگی

بر اساس جدول ۱، فراوانی و درصد توزیع پاسخهای داده شده به سؤالات این متغیر، میانگین سرمایه فرهنگی در دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب، ۳/۰۶۲ است.

متغیر منزلت اجتماعی

بر اساس جدول ۱، فراوانی و درصد توزیع پاسخهای داده شده به سؤالات این متغیر، میانگین منزلت اجتماعی در دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب، ۲/۸۱۳ است.

متغیر بعد تجسم یافته

بر اساس جدول ۱، فراوانی و درصد توزیع پاسخهای داده شده به سؤالات این متغیر، میانگین بعد تجسم یافته در دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب، ۳/۷۷۰ است.

متغیر بعد عینیت یافته

بر اساس جدول ۱، فراوانی و درصد توزیع پاسخ‌های داده شده به سؤالات این متغیر، میانگین بعد عینیت یافته در دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب، ۳/۲۲۶ است.

متغیر بعد نهادی

بر اساس جدول ۱، فراوانی و درصد توزیع پاسخ‌های داده شده به سؤالات این متغیر، میانگین بعد نهادی در دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب، ۲/۰۸۰ است.

یافته‌های استنباطی

بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با ادراک منزلت اجتماعی آنان رابطه وجود دارد.

چنانکه در جدول ۲، ملاحظه می‌گردد سطح معناداری آزمون پیرسون ۰/۰۰۰ بوده و این سطح از حداقل سطح معناداری ۰/۰۱ کوچکتر بوده و نیز با توجه به ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شده که ۰/۵۰۸ می‌باشد و این مقدار از مقدار بحرانی پیرسون با درجه آزادی ۱۵۳ که ۰/۱۹۶ است، بزرگتر می‌باشد، لذا رابطه معنادار و مثبتی بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با ادراک منزلت اجتماعی آنان وجود دارد.

جدول ۲: آزمون پیرسون برای تعیین همبستگی بین**سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با ادراک منزلت اجتماعی آنان**

منزلت اجتماعی	سرمایه فرهنگی	
۰/۵۰۸	۱	ضریب همبستگی پیرسون
۰/۰۰۰		سطح معناداری ۲ طرفه (Sig)
۱۵۴	۱۵۴	تعداد
۱	۰/۵۰۸	ضریب همبستگی پیرسون
	۰/۰۰۰	سطح معناداری ۲ طرفه (Sig)
۱۵۴	۱۵۴	تعداد

سرمایه فرهنگی

منزلت اجتماعی

آزمون رگرسیون خطی

در تحقیق حاضر برای آزمون تاثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته این فرضیه از آزمون رگرسیون استفاده شده است.

چنانکه در جدول ۳، ملاحظه می‌گردد که سطح معناداری آزمون مربوط برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد، می‌توان چنین ادعا نمود که آزمون فوق با خطای ۰/۰۱ یا سطح اطمینان ۰/۹۹ معنادار می‌باشد. پس فرض H1 تأیید و فرض H0 رد می‌گردد. با توجه به ضریب تشخیص R2 که عبارت است از نسبت تغییرات توضیح داده شده توسط متغیر X به تغییرات کل، ۰/۲۵۸ می‌باشد. می‌توان بیان نمود که ۲۵ درصد تغییرات منزلت اجتماعی، توسط تغییرات در سرمایه فرهنگی تبیین می‌گردد؛ بنابراین رابطه ریاضی تاثیر سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب بر ادراک منزلت اجتماعی آنان به صورت زیر خواهد بود:

$$Y = 0.061 + 0.508 X$$

و می‌توان بیان نمود که یک واحد افزایش در سرمایه فرهنگی باعث ۰/۵۰۸ واحد افزایش در ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب می‌شود. پس می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی این آزمون از لحاظ آماری معنادار می‌باشد.

جدول ۳: تحلیل واریانس فرضیه اصلی مربوط به مدل رگرسیونی

تأثیر متغیر سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب بر ادراک منزلت اجتماعی آنان

خطای استاندارد	ضریب تشخیص تعدیل شده	ضریب تشخیص (R2)	R
۰/۷۷۷	۰/۲۵۳	۰/۲۵۸	۰/۵۰۸

سطح معنا داری	سطح اطمینان	F	میانگین مربعات	مجموع مربعات	درجه آزادی	منبع تغییرات
۰/۰۰۰	۰/۹۹		۳۱/۴۸۲	۳۱/۴۸۲	۱	رگرسیون
		۵۲/۲۰۱	۰/۶۰۳	۹۰/۴۶۴	۱۵۲	باقیمانده
			-----	۱۲۱/۹۴۷	۱۵۳	کل

نتیجه آزمون:

رد فرض H0

جدول ۴: ضرایب پارامتر فرضیه اصلی مربوط به تأثیر

متغیر سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب بر ادراک منزلت اجتماعی آنان

نتیجه آزمون	سطح معنی داری	t محاسبه شده	β شیب خط	عنوان متغیر
رد فرض H0	۰/۸۷۴	۰/۱۵۹	۰/۰۶۱	عرض از مبدا
رد فرض H0	۰/۰۰۰	۷/۲۲۵	۰/۵۰۸	سرمایه فرهنگی

آزمون فرضیه فرعی ۱. بین بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.

بین بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.

چنانکه در جدول ۵، ملاحظه می‌گردد سطح معناداری آزمون پیرسون ۰/۰۰۰ بوده و این سطح از حداقل سطح معناداری ۰/۰۱ کوچکتر بوده و نیز با توجه به ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شده که ۰/۳۱۹ می‌باشد و این مقدار از مقدار بحرانی پیرسون با درجه آزادی ۱۵۳ که ۰/۱۹۶ است، بزرگتر می‌باشد، لذا رابطه معنادار و مثبتی بین بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب وجود دارد.

بررسی و شناخت رفتار بین متغیرها اساس کار رگرسیون است. در مبحث رگرسیون می‌خواهیم بدانیم تغییر در متغیرهای مستقل چه تأثیراتی در متغیرهای وابسته به وجود می‌آورد. در کل تکنیک تحلیل رگرسیون برای تعیین رابطه آماری بین دو یا چند متغیر و پیش بینی تغییرات یک متغیر از روی متغیرهای دیگر در سطح وسیع معنی می‌شود. در ادامه به تجزیه و تحلیل متغیر مستقل (X) و متغیر وابسته (Y) با استفاده از رگرسیون پرداخته می‌شود. که در تحقیق حاضر برای آزمون تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته این فرضیه از آزمون رگرسیون استفاده شده است.

جدول ۵: آزمون پیرسون برای تعیین همبستگی بین بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

بعد تجسم یافته سرمایه		منزلت اجتماعی	
فرهنگی		فرهنگی	
۰/۳۱۹	۱	ضریب همبستگی پیرسون	بعد تجسم یافته
۰/۰۰۰		سطح معناداری ۲ طرفه (Sig)	سرمایه فرهنگی
۱۵۴	۱۵۴	تعداد	
۱	۰/۳۱۹	ضریب همبستگی پیرسون	منزلت اجتماعی
	۰/۰۰۰	سطح معناداری ۲ طرفه (Sig)	
۱۵۴	۱۵۴	تعداد	

چنانکه در جدول ۶ ملاحظه می گردد که سطح معناداری آزمون مربوط برابر ۰/۰۰۰ می باشد، می توان چنین ادعا نمود که آزمون فوق با خطای ۰/۰۱ یا سطح اطمینان ۰/۹۹ معنادار می باشد. پس فرض H1 تأیید و فرض H0 رد می شود. با توجه به ضریب تشخیص R2 که عبارت است از نسبت تغییرات توضیح داده شده توسط متغیر X به تغییرات کل، ۰/۱۰۲ می باشد. می توان بیان نمود که ۱۰ درصد تغییرات منزلت اجتماعی، توسط تغییرات در سرمایه فرهنگی تبیین می گردد؛ بنابراین رابطه ریاضی تاثیر بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی بر ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب به صورت زیر خواهد بود:

$$Y = 0.746 + 0.319 X^2$$

بدین ترتیب، یک واحد افزایش در بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی باعث ۰/۳۱۹ واحد افزایش در ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب می شود. پس می توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی این آزمون از لحاظ آماری معنادار می باشد.

جدول ۷. تحلیل واریانس فرضیه فرعی ۱ مربوط به مدل رگرسیونی تاثیر متغیر بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی بر ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

خطای استاندارد	ضریب تشخیص شده	تشخیص (R2)	ضریب	R
۰/۸۵۴	۰/۰۹۶	۰/۱۰۲	۰/۳۱۹	

سطح معناداری	سطح اطمینان	F	میانگین مربعات	مجموع مربعات	درجه آزادی	منبع تغییرات
۰/۰۰۰	۰/۹۹	۱۷/۰۳۳	۱۲/۴۳۵	۱۲/۴۳۵	۱	رگرسیون
نتیجه آزمون:						
رد فرض H0						
			۰/۷۳۰	۱۰۹/۵۱۲	۱۵۲	باقیمانده
			-----	۱۲۱/۹۴۷	۱۵۳	کل

جدول ۸. ضرایب پارامتر فرضیه فرعی ۱ مربوط به تاثیر متغیر بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی بر ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

نتیجه آزمون	سطح معنی داری	t محاسبه شده	β شیب خط	عنوان متغیر
رد فرض H0	۰/۱۴۲	۱/۴۷۴	۰/۷۴۶	عرض از مبدا
رد فرض H0	۰/۰۰۰	۴/۱۲۷	۰/۳۱۹	بعد تجسم یافته

آزمون فرضیه فرعی ۲. بین بعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.

بین بعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.

چنانکه در جدول ۹، ملاحظه می گردد سطح معناداری آزمون پیرسون ۰/۵۸۷ بوده و این سطح از حداقل سطح معنی داری ۰/۰۱ بزرگتر بوده و نیز با توجه به ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شده که ۰/۰۴۴ می باشد و این مقدار از مقدار بحرانی پیرسون با درجه آزادی ۱۵۳ که ۰/۱۹۶ است، کوچکتر می باشد، لذا رابطه معناداری بین بعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب وجود ندارد.

جدول ۹: آزمون پیرسون برای تعیین همبستگی بین بعد عینیت یافته یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

بعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی		منزلت اجتماعی	
ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۰۴۴	بعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی
سطح معناداری ۲ طرفه (Sig)		۰/۵۸۷	منزلت اجتماعی
تعداد	۱۵۴	۱۵۴	
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۰۴۴	۱	منزلت اجتماعی
سطح معناداری ۲ طرفه (Sig)	۰/۵۸۷		
تعداد	۱۵۴	۱۵۴	

آزمون فرضیه فرعی ۳. بین بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد.

چنانکه در جدول ۱۰، ملاحظه می‌گردد سطح معناداری آزمون پیرسون ۰/۰۰۰ بوده و این سطح از حداقل سطح معناداری ۰/۰۱ کوچکتر بوده و نیز با توجه به ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شده که ۰/۵۳۳ می‌باشد و این مقدار از مقدار بحرانی پیرسون با درجه آزادی ۱۵۳ که ۰/۱۹۶ است، بزرگتر می‌باشد، لذا رابطه معنادار و مثبتی بین بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب وجود دارد؛ بنابراین رابطه ریاضی تاثیر بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی بر ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب به صورت زیر خواهد بود:

$$Y = 1/017 + 0/533 X$$

می‌توان گفت که یک واحد افزایش در بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی باعث افزایش ۰/۵۳۳ واحد در ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب می‌شود. پس می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی این آزمون از لحاظ آماری معنادار می‌باشد.

جدول ۱۰: آزمون پیرسون برای تعیین همبستگی بین بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

بعد نهادی سرمایه فرهنگی		منزلت اجتماعی	
ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۵۳۳	بعد نهادی سرمایه فرهنگی
سطح معناداری ۲ طرفه		۰/۰۰۰	
تعداد	۱۵۴	۱۵۴	
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۵۳۳	۱	منزلت اجتماعی
سطح معناداری ۲ طرفه	۰/۰۰۰		
تعداد	۱۵۴	۱۵۴	

جدول ۱۱: تحلیل واریانس فرضیه فرعی ۳ مربوط به مدل رگرسیونی تاثیر متغیر بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی بر ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

خطای استاندارد	ضریب تشخیص شده	تشخیص ضریب (R2)	R
۰/۷۶۳	۰/۲۷۹	۰/۲۸۴	۰/۵۳۳
سطح معناداری	F	میانگین مربعات	مجموع مربعات
سطح اطمینان	درجه آزادی	منبع تغییرات	درجه آزادی
۰/۰۰۰	۵۹/۴۱۹	۳۴/۶۰۰	۳۴/۶۰۰
		۰/۵۸۲	۸۷/۳۴۷
نتیجه آزمون: رد فرض H0			
		-----	۱۲۱/۹۴۷
			۱۵۳
			کل

جدول ۱۲: ضرایب پارامتر فرضیه فرعی ۳ مربوط به تاثیر متغیر بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی بر ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب

نتیجه آزمون	سطح معنی داری	t محاسبه شده	شیب خط β	عنوان متغیر
رد فرض H0	۰/۰۰۰	۴/۲۱۹	۱/۰۱۷	عرض از مبدا
رد فرض H0	۰/۰۰۰	۷/۷۰۸	۰/۵۳۳	بعد نهادی یا ضابطه‌ای سرمایه فرهنگی

اولویت بندی شدت رابطه متغیرهای تحقیق
 رگرسیون چندگانه تأثیر سرمایه فرهنگی بر ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسط
 شهر بناب

برای مقایسه اثرات سه متغیر موجود در مدل رگرسیون بر متغیر وابسته، فقط از ضرایب ستون استاندارد شده استفاده می شود، ستون ضرایب ستون استاندارد شده نشان می دهد بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی دارای بیشترین اثر می باشد، زیرا به ازای یک واحد تغییر در این متغیر، ۰/۵۲۲ واحد تغییر در متغیر ادراک منزلت اجتماعی ایجاد می شود.

با توجه به ستون B و مقدار ثابت ارائه شده در جدول معادله رگرسیون چند گانه به صورت زیر خواهد بود:

$$Y = 0/947 + 0/522X_1 + 0/019X_2$$

جدول ۱۳: نتایج حاصل از رگرسیون چندگانه تأثیر سرمایه فرهنگی بر
 ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسط شهر بناب

ابعاد	ضرایب ستون B	خطای معیار	ضرایب استاندارد شده
مقدار ثابت	۰/۹۴۷	۰/۵۴۵	-
بعد تجسم یافته	۰/۵۴۹	۰/۰۹۰	۰/۵۲۲
بعد نهادی	۰/۰۳۳	۰/۱۴۷	۰/۰۱۹

جدول ۱۴: متغیر خارج شده از رگرسیون چندگانه تأثیر سرمایه فرهنگی بر
 ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسط شهر بناب

ابعاد	Beta	t	سطح معنی داری
بعد عینیت یافته	-۰/۰۰۹	-۰/۰۵۶	۰/۹۵۵

قابل ذکر است که متغیر بعد عینیت یافته از مدل خارج شده اند و برای پیش بینی به صورت هم زمان قدرت پیش بینی چندانی ندارند.

آزمون فرضیه فرعی ۴. بین سرمایه فرهنگی زن و مرد تفاوت وجود دارد. با توجه به سطح معناداری آزمون تی مستقل، می توان نتیجه گرفت که بین سرمایه اجتماعی زن و مرد تفاوت معنی داری وجود ندارد.

جدول ۱۵: آزمون تی دو نمونه ای مستقل

اختلاف		فاصله اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف خطای استاندارد	p-value (آزمون تی تست)	درجه آزادی	آزمون تی	p-value (آزمون لون)	آزمون فیشر	سرمایه فرهنگی	
برابری	واریانس ها	۰/۳۱۸	-۰/۰۱۲	۰/۰۸۳	۰/۱۵۲	۰/۰۷۰	۱۵۲	۱/۸۲	۰/۲۷۹	۱/۱۸
نابرابری	واریانس ها	۰/۳۱۹	-۰/۰۱۳	۰/۰۸۴	۰/۱۵۲	۰/۰۷۲	۱۴۰	۱/۸۱	-	-

آزمون فرضیه فرعی ۵. بین منزلت اجتماعی زن و مرد تفاوت وجود دارد. با توجه به سطح معناداری آزمون تی مستقل، از آنجایی که سطح معناداری آزمون کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است و همچنین با توجه به اینکه تفاوت میانگین های به دست آمده، معنادار نمی باشد می توان نتیجه گرفت که بین منزلت اجتماعی زن و مرد تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۶: آزمون تی دو نمونه ای مستقل منزلت اجتماعی

اختلاف		فاصله اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف خطای استاندارد	T	درجه آزادی	آزمون تی	Leven	آزمون فیشر	برابری	
برابری	واریانس ها	۰/۳۹۲	-۰/۱۸۷۸	۰/۱۴۶۵	۰/۱۰۲۶	۰/۴۸۶	۱۵۰	۰/۶۹۹	۰/۹۰۵	۰/۱۴
نابرابری	واریانس ها	۰/۹۸۲	-۰/۱۸۹	۰/۱۴۸۸	۰/۱۰۲۶	۰/۴۸۸	۴۵/۹۴۳	۰/۶۹۶	-	-

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس اطلاعات به دست آمده از توصیف یافته‌ها، ملاحظه می‌شود که ۵۵/۸ درصد نمونه آماری را مرد و ۴۴/۲ درصد آن را زن تشکیل داده است. ۱۱/۷ درصد نمونه آماری را مجرد و ۸۸/۳ درصد آن را متأهل تشکیل داده است. از طرفی ۲/۶ درصد را فوق دیپلم، ۷۲/۷ درصد را لیسانس، ۲۴/۷ درصد را فوق لیسانس و بالاتر هستند. ۲/۶ درصد نمونه آماری کمتر از ۵ سال، ۵/۲ درصد نمونه آماری ۵-۱۰ سال، ۱۶/۹ درصد نمونه آماری ۱۱-۱۵ سال، ۲۲/۱ درصد نمونه آماری ۱۶-۲۰ سال و ۳۷/۷ درصد نمونه آماری ۲۱-۲۵ سال و ۱۵/۶ درصد نمونه آماری بیش از ۲۵ سال سابقه خدمت دارند. همچنین ۱۴/۳ درصد ۲۵-۳۵ سال، ۵۷/۱ درصد ۳۶-۴۵ سال، ۲۸/۶ درصد ۴۶-۵۵ سال سن دارند.

با توجه به جدول‌های شماره ۴ تا ۱۵ نتایج حاصل از آزمون فرضیه اصلی و فرضیه‌های فرعی ۱-۱، ۲-۱ را نشان می‌دهد، برای هر یک از این فرضیه‌ها در سطح معناداری دو دامنه‌ای، سطح معناداری آزمون همبستگی I پیرسون از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد پس رابطه معناداری بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب و ابعاد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) و نهادی با ادراک منزلت اجتماعی آنان رابطه وجود دارد. برای آزمون تاثیر متغیر مستقل و دو بعد مذکور بر متغیر وابسته این فرضیه‌ها، از آزمون رگرسیون استفاده شده است. مقادیر بتاهای مربوط به متغیر سرمایه فرهنگی دبیران و دو بعد آن در رابطه با متغیر منزلت اجتماعی آنان، میزان تغییر در افزایش متغیر منزلت اجتماعی آنان به ازای تغییر در متغیر سرمایه فرهنگی دبیران و دو بعد آن تعیین می‌شود. بدین ترتیب که یک واحد افزایش در سرمایه فرهنگی دبیران و دو بعد: تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) و نهادی باعث ۰/۹۰۳، ۰/۵۵۱، ۰/۵۶۱ واحد افزایش در منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب می‌شود.

جدول (۱۸) نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی ۱-۲ را نشان می‌دهد، در سطح معناداری دو دامنه‌ای، سطح معناداری آزمون همبستگی I پیرسون از سطح معناداری ۰/۰۵ بزرگتر می‌باشد پس رابطه معناداری بین بعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با شور و منزلت اجتماعی آنان وجود ندارد. مباحث تحقیق نیز بیانگر وجود رابطه بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب و ابعاد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) و نهادی با ادراک منزلت اجتماعی آنان می‌باشد. در مجموع می‌توان گفت سرمایه فرهنگی می‌تواند در احساس منزلت اجتماعی تأثیرگذار باشد این نتایج همسو با دیدگاه بورديو در زمینه تاثیر گذاری سرمایه فرهنگی در ذائقه افراد و نیز در احساس ارزشمندی اجتماعی و یا به تعبیری در احساس منزلت اجتماعی است. در نزد بورديو کارکردهای سرمایه فرهنگی به عنوان یک رابطه اجتماعی درون یک سیستم مبادله‌ای است و این واژه به همه کالاهای مادی و نمادین گسترش یافته است که میزان

و ارزش یک فرد را و به عبارتی جایگاه او را در یک ساختار اجتماعی مخصوص نشان می دهد(هارکر، ۱۳۹۰). کارکردهای سرمایه فرهنگی همانند یک رابطه اجتماعی درون یک سیستم مبادله است که خود سرمایه فرهنگی شامل دانش فرهنگی انباشته شده است و قدرت و منزلت را به فرد دارنده خود اعطا می کند زیرا سرمایه فرهنگی قابلیت تبدیل به انواع دیگر سرمایه، از جمله سرمایه اقتصادی را دراد. به عنوان مثال فردی که به خوبی به زبان انگلیسی مسلط است(بعد نهادی سرمایه فرهنگی) می تواند از طریق آموزش آن به دیگران کسب درآمد کند و درآمد هم به فرد قدرت می دهد. بر این اساس در تبیین نتایج به دست آمده می توان از نقش برجسته سرمایه فرهنگی در احساس احترام و نفوذ، برخورداری از درآمد و ثروت و احساس ارزشمندی و احترام و در یک کلمه در احساس منزلت اجتماعی سخن گفت.

نتایج تحقیق ادهم و شفیع زاده (۱۳۹۲) با عنوان بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر منزلت اجتماعی معلمان که نشان داد مهمترین عوامل تأثیرگذار بر منزلت اجتماعی معلمان شامل اصلاح نگرش جامعه به مصرف کننده بودن آموزش و پرورش، ارج نهادن به ارزش های حرفه معلمی در جامعه و قدردانی مادی و معنوی از معلمان، فراهم کردن زمینه مشارکت معلمان در فعالیت های اجتماعی- فرهنگی جامعه و اولویت دادن به تعلیم و تربیت در کنار موضوعات مهم و کلان کشوری بوده است، با نتایج تحقیق حاضر در یک راستا می باشد. نتایج تحقیق راد و همکارانش(۱۳۹۰) با عنوان بررسی رابطه سرمایه فرهنگی با هوش فرهنگی مدیران دبیرستانهای تبریز که نشان داد هوش فرهنگی با متغیرهای سرمایه فرهنگی، دانش فرهنگی، مراقبت های فرهنگی، مهارت های فرهنگی، تحصیلات، مشارکت فرهنگی و ارتباطات فرهنگی رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین در تبیین هوش فرهنگی با استفاده از متغیرهای سرمایه فرهنگی، دانش فرهنگی، مراقبت های فرهنگی، مهارت های فرهنگی، تحصیلات، مشارکت فرهنگی و ارتباطات فرهنگی با استفاده از آزمون رگرسیون چندگانه مشخص گردید حدود ۳۹ درصد از واریانس متغیر وابسته توسط متغیرهای مشارکت فرهنگی، سرمایه فرهنگی، مراقبت های فرهنگی و تحصیلات تبیین می شوند، با نتایج تحقیق حاضر در یک راستا می باشد. نتایج تحقیق آرام و قائم پور(۱۳۹۰) با عنوان سنجش منزلت اجتماعی معلمان در بین دانش آموزان که نشان داد منزلت اجتماعی معلمان در بین دانش آموزان بیش از سطح متوسط می باشد و بین مهارت های حرفه ای معلمان و ویژگی های فردی معلمان اعم از صفات جسمی و ویژگی های رفتاری معلمان با منزلت اجتماعی معلمان رابطه وجود دارد با نتایج تحقیق حاضر همسو می باشد. نتایج تحقیق سرمد و همکارانش(۱۳۸۸) با عنوان بررسی منزلت اجتماعی معلمان از دیدگاه دانش آموزان دوره های راهنمایی تحصیلی و متوسطه با هدف شناخت منزلت اجتماعی معلمان دوره های راهنمایی تحصیلی و متوسطه شهر پاکدشت از دیدگاه دانش آموزان دوره راهنمایی و متوسطه که نشان داد بین دیدگاه دانش آموزان پسر و دختر دوره راهنمایی تحصیلی پیرامون تأثیر ارزش گذاری جامعه به شغل معلمی بر منزلت

اجتماعی معلمان تفاوت معنادار وجود دارد همچنین بین دیدگاه دانش آموزان دوره های راهنمایی تحصیلی و متوسطه در مورد تأثیر شرایط مادی بر منزلت اجتماعی معلمان تفاوت معنادار وجود دارد و بین دیدگاه دانش آموزان پسر و دختر دوره های راهنمایی تحصیلی و متوسطه درباره تأثیر افزایش معلومات معلمان بر منزلت اجتماعی آنان تفاوت معنادار وجود دارد و در نهایت ویژگی های فردی و نهادی بر افزایش منزلت اجتماعی معلمان موثر است که با نتایج تحقیق حاضر همسو می باشد.

جدول ۱۷: جمع بندی نتایج آزمون فرضیه های تحقیق

شماره	عنوان	آزمون F پیرسون		آزمون رگرسیون	
		سطح معنی داری	ضریب همبستگی	سطح معنی داری	ضریب تشخیص (R^2)
۱	بین سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب با ادراک منزلت اجتماعی آنان رابطه وجود دارد	۰/۰۰	۰/۵۰۸	۰/۰۰۰	۰/۲۵۸
۲	بین بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد	۰/۰۰	۰/۳۱۹	۰/۰۰۰	۰/۱۰۲
۳	بین بعد عینیت یافته سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد	۰/۵۸۷	۰/۰۴۴	-	-
۴	بین بعد نهادی یا ضابطه ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه وجود دارد	۰/۰۰	۰/۵۳۳	۰/۰۰۰	۰/۲۸۴

با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب و ابعاد آن (تجسم یافته، سرمایه بدنی و فردی نهادی) با ادراک منزلت اجتماعی آنان رابطه معناداری وجود داشته و بر آن موثر است و از آنجایی که هر چه سرمایه فرهنگی دبیران ارتقا یابد باعث خواهد شد که منزلت اجتماعی

آنان افزایش یابد. لذا برای ارتقای سرمایه فرهنگی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب و ابعاد آن (تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) و نهادی) در جهت افزایش منزلت اجتماعی آنان پیشنهادهای زیر ارائه می گردد: بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی):

با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بعد تجسم یافته (سرمایه بدنی و فردی) سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه معناداری داشته و بر آن موثر است برای افزایش تأثیرگذاری این متغیر بر ارتقای منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب پیشنهادهای زیر ارائه می گردد:

- ۱-۱. توسعه آموزش‌های ضمن خدمت در زمینه آموزش روش‌های فعال تدریس برای معلمان
- ۲-۱. تفویض اختیار از سوی مدیران به کارکنان جهت احساس توانمندی بیشتر در دبیران و احساس مسؤلیت پذیری بیشتر
- ۳-۱. استفاده از سبک مدیریت کلاسی مشارکتی به وسیله معلمان در جهت بالا بردن توانایی انتقال مفاهیم به دانش آموزان
- ۴-۱. به اشتراک گذاری مهارتها و تجربه های کاری مدیران در جهت ایجاد نگرش مثبت و افزایش آگاهی در نحوه برخورد با مسائل و هدایت دیگران
- ۵-۱. توسعه مهارت پاسخگویی دبیران نسبت به نیازهای فراگیران از طریق بکارگیری دبیران با تجربه در کنار مدیران کم تجربه و یادگیری و انتقال تجربیات و مهارتها و روشهای علمی در بین دبیران بعد نهادی یا ضابطه ای:
- با توجه به اینکه نتایج تحقیق نشان می دهد بعد نهادی یا ضابطه ای سرمایه فرهنگی با ادراک منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب رابطه معناداری داشته و بر آن موثر است برای افزایش تأثیرگذاری این متغیر بر ارتقای منزلت اجتماعی دبیران دوره دوم متوسطه شهر بناب پیشنهادهای زیر ارائه می گردد:
- ۱-۱. ایجاد فرصت های تحصیلی در طول مسیر شغلی برای دبیران
- ۲-۱. بکارگیری متناسب کارکنان در پست‌های سازمانی مناسب با توجه به مدرک تحصیلی و تجربه کاری
- ۳-۲. در اولویت قرار دادن جذب و استخدام افراد مستعد و دارای مدرک تحصیلی معتبر در جهت بالا بردن توانایی پاسخگویی دبیران و افزایش منزلت اجتماعی
- ۴-۲. جابجایی شغلی مناسب دبیران در جهت افزایش تجربه تدریس و ایجاد تناسب و سازگاری بین دبیران و شغل مورد تصدی

۲-۵. ایجاد فرصت ارتقای شغلی برای دبیران از طریق اهمیت به شایستگی های تحصیلی و مهارتی دبیران و ارتقا بر اساس شایستگی و مهارت.

References

Agilarofaei, Maria. (2000), Teacher's Job Stress, Prevalence, Resource, and Outcomes of Job Stress among Primary and Secondary Teachers, **Quarterly Journal of Psychological Research**, Vol. 6, No. 1 & 2

Aflaki-Fard, Hussein. (2001), **A Survey on Social Status of a Teacher in the Islamic Education System from Idea to Reality**, Master's Degree, Shiraz University, Faculty of Educational Sciences.

Hajikhatian, Mansour, Azin, Ahmad and Esmaeili, Reza. (1395), Analysis and Relationship between the Dimensions of Cultural Capital and the National Identity of Youth (Case Study: Young People aged 81 to 92 in Kermanshah), **Journal of Social Sciences University Islamic Azad University of Shoushtar**, Year 10, Number 2: 166-139

Rad, Firooz, Amin Mozaffari, Farooq and Salmanzadeh Mazloumi, Fattah. (2011), Investigating the Relationship between Cultural Capital and Cultural Intelligence of Tabriz High School Administrators, **Sociology Studies**, Fourth Year, Thirteenth, Pages 113-111

Rafi Pour, Faramarz. (1999). **Community anatomy**. Tehran: Public Joint Stock Company.

Sarmad, Gholamali, Karimzadeh, Samoodo Koolivand, Masoumeh. (2011). Study of Social Status of Teachers from the Perspective of Students in Secondary and Secondary Schools. **Social Research**, No. 4, 95-79

Sam Aram, Ezatollah and Ghaempour, Mohammad Ali. (2011), Social status assessment of teachers among students, **Iranian Social Development Studies**, Third Year, No. 4, pp. 87-77

Fazeli, Mohammad. (2007), **Music Consciousness**, Tehran, Research Center for Communication Culture and Arts.

Kildi, Alireza and Asgari, Gita. (2003), Survey of Job Satisfaction of Primary Teachers of Education in Tehran, **Journal of Psychology and Educational Sciences**, Year 3rd, No. 1

Kazemipour, Shahla. (2004), **People's Attitudes about the Dignity of Jobs in Iran and their Relationship with Socioeconomic Characteristics of Individuals**, Tehran: Social Security and Employment Institute.

Mahmoudi-Moghdamam, Yousef, Jafari, Mohammad and Nasri Samatosh, Reza. (1394), The Effect of Lifestyle on Social Status of Paywar Staff, **Encyclopedia of Social Security**, seventh year, No. 2, pp. 160-143

Mojdefar, Saeed and Zohani, Ghorbanali. (2005), Investigating the degree of teachers' job dissatisfaction and its social factors (Case study of Neyshabour teachers), **Journal of Sociology of Iran**, Volume 6, Number 1

Navid Adham, Mehdi and Shafiezadeh, Hamid (1393), The Study of Socioeconomic and Social Factors Affecting the Social Status of Teachers, **Strategic Quarterly**, Year 23, No. 73, pp. 194-175

Yaghoubi, Reza. (1394). **Social factors affecting the amount of social capital and cultural capital of students**, research project of Azad University Islamic Azad University of Miandoab.

Blasko, Z. (2003). Reproduction or cultural mobility. **Review of Sociology**, 9, 5-26.

Bourdieu p. (1986) "Liitusion biographique" in Actes de La Recherche en Sciences sociales, No 62-63.

Dinham,S., & Scott, C. (2000), **Teachers' Work and the Growing Influence of Social Expectations and Pressures**. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, LA, 2428- April 1998, Available from: www.eric.edu.org

Harker, R, Mahar, c. (1990) **An introduction to the work of pierre Bourdieu: The practice of theory**. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Macmillan.

Heller,C.S. (1969). **A Reader in Comparative Social Stratification**.Structural

---

Lin, J.F. (2005), **The Work Satisfaction of Senior Primary School Teachers in Taipei, Unpublished Master's Thesis**, Taipei, Taiwan, Graduate Institution of Basic Education, National Taipei Teachers' College.

Ramanathan, R. (2007), **Teacher Organizations Perspective on the Status of Teacher**. In Partnerships in Teacher Development for a New Asia, (213-227). Bangkok: UNESCO Principal office for Asia and the Pacific.

Treiman, D.J. (2004), **Occupational Prestige in Comparative Perspective**, New York: Academic Press.

Vernon .M.O. (2001), The Status of Teachers in Germany and Ireland, **Comparative Education Review**, vol 27, no 3, pp341-50.